

การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู

ทรงกลด จารุนนทรากุล,* ขนิษฐา โชติช่วง,**

นพวรรณ เนตรธำมรงค์,*** และศิริวรรณ วณิชพัฒน์วรชัย****

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ได้รับบทความ: 15 มีนาคม 2568 ปรับปรุงแก้ไข: 5 มิถุนายน 2568 ตอรับการตีพิมพ์: 9 มิถุนายน 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. พัฒนาและหาคุณภาพของหลักสูตรเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู 2. ศึกษาประสิทธิผลของการใช้หลักสูตรฯ ได้แก่ 2.1) ความรู้เกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษของนักศึกษาวิชาชีพครู 2.2) ความพึงพอใจของนักศึกษาวิชาชีพครูที่มีต่อการใช้หลักสูตร เป็นการวิจัยแบบผสมผสานโดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักศึกษาวิชาชีพครู จำนวน 45 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1. แบบประเมินคุณภาพหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตร 2. แบบประเมินความรู้ของนักศึกษาวิชาชีพครู คุณภาพระดับมากที่สุด (Mean = 4.70, S.D. = 0.38) และ 3. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาวิชาชีพครู คุณภาพระดับมากที่สุด (Mean = 4.75, S.D. = 0.31) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยมีดังนี้ 1. หลักสูตรเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูที่พัฒนาขึ้นมี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการและเหตุผล คือ นักศึกษาวิชาชีพครูต้องมีความรู้เกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษจึงจะสามารถให้ความช่วยเหลือนักเรียนได้ 2) วัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาความรู้เกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษแก่นักศึกษาวิชาชีพครู 3) โครงสร้างของหลักสูตร จำนวน 5 หน่วยการเรียนรู้ 4) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาคทฤษฎี 6 ชั่วโมง 5) สื่อและแหล่งเรียนรู้ ได้แก่ โปรแกรมนำเสนอภาพนิ่ง และเอกสารประกอบการอบรม และ 6) การวัดและประเมินผลด้านความรู้ การประเมินคุณภาพของหลักสูตรอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean = 4.65, S.D. = 0.40) พร้อมคู่มือประกอบการใช้หลักสูตรที่มีการประเมินคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean = 4.70, S.D. = 0.38) 2. ประสิทธิภาพการใช้หลักสูตร พบว่า 1) นักศึกษาวิชาชีพครูมีความรู้เกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษอยู่ในระดับสูง (Mean = 4.27, S.D. = 1.25) 2) นักศึกษาวิชาชีพครูมีความพึงพอใจต่อการใช้หลักสูตรในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean = 4.74, S.D. = 0.52) และ

* อาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

*** อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

**** รองศาสตราจารย์ ดร., คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ข้อเสนอแนะในการเพิ่มเวลาการเรียนรู้ตามหลักสูตรมากขึ้น หน่วยงานผลิตครูวิชาชีพหรือโรงเรียนที่มีนักเรียนพิการในสังกัดควรใช้หลักสูตรและกระบวนการพัฒนาหลักสูตรจากการวิจัยครั้งนี้ประกอบการสร้างหลักสูตรมาตรฐาน เพื่อพัฒนาผู้เรียนและส่งเสริมการทำงานร่วมกันของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพและครูพี่เลี้ยง เพื่อประโยชน์ในการให้ความช่วยเหลือทางการศึกษาพิเศษในสถานศึกษาต่อไป

คำสำคัญ: หลักสูตรเสริมความรู้, เด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ, เด็กสมาธิสั้น, นักศึกษาวิชาชีพครู

Curriculum Development to Enhance Knowledge about Children with Special Needs for Pre-service Teachers

Songklod Jarunondrakul,^{*} Chanitta Chotchuang,^{**}

Noppawan Netrthanon,^{***} and Siriwan Vanichwatanavorachai^{****}

Silpakorn University

Received: March 15, 2025 **Revised:** June 5, 2025 **Accepted:** June 9, 2025

Abstract

This research aimed to 1) develop and determine the quality of a curriculum designed to enhance pre-service teachers' (PSTs) knowledge about children with special needs (CSNs), 2) determine the effectiveness of the developed curriculum in terms of: 2.1) PSTs' knowledge, and 2.2) their satisfactions with the curriculum. This mixed-methods study employing the Research and Development approach was conducted with 45 PSTs. Research tools included: 1) a curriculum quality assessment form, and an implementation manual; 2) a knowledge assessment form for PSTs, rated at the highest quality level (mean = 4.70, S.D. = 0.38), and a satisfaction questionnaire, rated at the highest quality level (mean = 4.75, S.D. = 0.31). Data were analyzed using mean, standard deviation, and content analysis.

The results showed that firstly the developed curriculum consisted of six key components: 1) principles and rationale: PSTs needed to have knowledge of CSNs to effectively support them; 2) objectives: to enhance PSTs' knowledge about CSNs; 3) curriculum structure: comprised of 5 learning units; 4) learning activities: included 6 hours of theoretical instruction; 5) instructional materials and learning resources: consisted of presentation software and training handouts, and 6) assessment and evaluation: knowledge assessment was conducted. The curriculum quality was rated at the highest level (mean = 4.65, S.D. = 0.40), and the curriculum implementation manual was also rated at the highest quality (mean = 4.70, S.D. = 0.38) and secondly, the effectiveness

^{*} Lecturer, Department of Special Education, Faculty of Education, Chiang Mai University

^{**} Assistant Professor, Faculty of Humanities and Social Sciences, Thepsatri Rajabhat University

^{***} Lecturer, Faculty of Humanities and Social Sciences, Chandrakasem Rajabhat University

^{****} Associate Professor Dr., Faculty of Education, Silpakorn University

of the curriculum implementation revealed that 1) PSTs had a high level of knowledge about CSNs (mean = 4.27, S.D. = 1.25), and 2) they also expressed the highest level of overall satisfaction with the curriculum (mean = 4.74, S.D. = 0.52). A recommendation was made to increase the amount of instructional time in the curriculum. Teacher education institutions and schools with students with disabilities are encouraged to adopt this curriculum and its development process as a foundation for standard curriculum design. This will support learner development and foster collaboration between pre-service teachers and mentor teachers in delivering special education services.

Keywords: Enhancing Knowledge Curriculum, Children with Special Needs (CNSs), Attention-deficit Hyperactivity Disorder (ADHD), Pre-service Teachers (PSTs)

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 54 ว่าการศึกษาเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนทุกคน และรัฐต้องจัดการศึกษาให้ฟรีไม่น้อยกว่า 12 ปี และบุคคลผู้มีความต้องการจำเป็นพิเศษต้องได้รับการศึกษาอย่างเหมาะสมโดยไม่มีค่าใช้จ่าย (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2560) เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของหลักการดังกล่าว กระทรวงศึกษาธิการ (2560) จึงได้กำหนดแผนการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2560 – 2564) ว่าให้มีการขยายโอกาสแก่คนพิการในการเข้าถึงบริการทางการศึกษาและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาพิเศษทุกระดับ ทุกระบบ ปัจจุบันโรงเรียนหลายแห่งได้พยายามจัดการเรียนการสอนที่มีแนวโน้มไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือมีแนวคิดในการจัดการศึกษาที่คำนึงถึงความต้องการพิเศษของนักเรียนเป็นรายบุคคลมากขึ้นในลักษณะโรงเรียนเรียนรวม ซึ่งเป็นไปตามที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 10 วรรค 2 ว่าการจัดการศึกษาสำหรับบุคคล ซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสาร และการเรียนรู้หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพ หรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแล หรือด้อยโอกาสต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ และมาตรา 22 ระบุว่าจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเอง และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถพัฒนาตามธรรมชาติ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2553)

จากที่กล่าวมาข้างต้นพิจารณาได้ว่า เด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษมีสิทธิได้รับโอกาสทางการศึกษาตามสิทธิขั้นพื้นฐานเช่นเดียวกับเด็กทั่วไปตามที่กฎหมายกำหนด ครูส่วนใหญ่จึงสามารถพบนักเรียนเหล่านี้ได้ในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งของชีวิตการทำงาน และเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างมากในการให้ความช่วยเหลือนักเรียนพิการเหล่านี้ให้ประสบความสำเร็จในการศึกษาได้ภายใต้ข้อจำกัดอันเนื่องมาจากความพิการของแต่ละคน ดังที่ Bronfenbrenner (1979; 1989) ได้สรุปกรอบความคิดชีวนิเวศวิทยา หรือ Ecological Framework ไว้ว่า เด็กไม่สามารถพัฒนาได้เองอย่างโดดเดี่ยว แต่พัฒนาการของเด็กต้องอาศัยกลไกความสัมพันธ์ของคนในครอบครัว โรงเรียน ชุมชนและสังคมที่มีหลายระดับ และยังกล่าวว่า พัฒนาการของเด็กเกิดขึ้นจากกระบวนการปฏิสัมพันธ์ที่ซับซ้อน ประกอบด้วย เด็ก และ สิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ครูนับเป็นองค์ประกอบสำคัญในสิ่งแวดล้อมของนักเรียนพิการดังกล่าวมาในฐานะผู้ทำหน้าที่หลักในการให้ความช่วยเหลือนักเรียนพิการหรือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษโดยตรงในบริบทโรงเรียน จึงอาจกล่าวได้ว่านอกจากครูจะต้องให้ความสำคัญในการเรียนรู้เพื่อเข้าใจในข้อจำกัดตามลักษณะความพิการ อันเป็นที่มาของอุปสรรคต่อการเรียนของนักเรียนเหล่านี้แล้ว ยังต้องแสวงหาเทคนิคการสอนเพื่อช่วยให้นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษเกิดการพัฒนาตามศักยภาพของตนเองอย่างเต็มประสิทธิภาพด้วย ดังนั้น ครูควรพัฒนาทักษะและใช้วิธีการที่เหมาะสมเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างต่อเนื่องและสร้างสรรค์ และการพัฒนาดังกล่าวควรเริ่มตั้งแต่ระดับนักศึกษาวิชาชีพรู

หลักสูตรเสริมสำหรับนักศึกษาวิชาชีพรูเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ เป็นเครื่องมือสำคัญในการส่งเสริมให้นักศึกษาวิชาชีพรูเกิดพัฒนาการข้างต้น เนื่องจากหลักสูตรเสริม

มีลักษณะเป็นหลักสูตรเฉพาะด้านที่เน้นความรู้ ความเข้าใจ และทักษะปฏิบัติในสถานการณ์จริง เช่น การเรียนรู้ลักษณะของความพิการ การออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบยืดหยุ่น การวางแผนร่วมกับครูพี่เลี้ยง และการสื่อสารกับผู้ปกครองในบริบทเรียนรวม (UNESCO, 2020; Florian, & Black-Hawkins, 2011) และมีลักษณะของการสนับสนุนหลักสูตรมาตรฐาน เพื่อเตรียมความพร้อมให้แก่ผู้เรียน นักศึกษาวิชาครูที่ผ่านหลักสูตรลักษณะนี้ นอกจากจะได้พัฒนาความสามารถในการตอบสนองต่อความหลากหลายของเด็กพิการแล้ว ยังได้พัฒนาเจตคติที่มีต่อการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการในบริบทการศึกษาไทย และเสริมสร้างความมั่นใจในการฝึกปฏิบัติการสอนในชั้นเรียนที่มีเด็กพิการด้วย จึงอาจกล่าวได้ว่าเป็นการลงทุนทางการศึกษาเพื่อสร้างครูมืออาชีพที่มีความพร้อมในการสนับสนุนความเท่าเทียมในระบบการศึกษาไทย

อย่างไรก็ตาม จากการสำรวจเบื้องต้น พบว่า นักศึกษาวิชาครูในมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรียังคงขาดความรู้พื้นฐานในด้านนี้ รวมถึงนักศึกษาบางส่วนที่กำลังฝึกประสบการณ์สอนและผู้ที่เคยฝึกประสบการณ์สอนมาก่อน ประสบปัญหาในการจัดการชั้นเรียนที่มีนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษเรียนรวม เนื่องจากยังไม่ได้รับการเรียนรู้เรื่องดังกล่าวในหลักสูตรเดิม ทำให้เกิดความไม่มั่นใจในการให้ความช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษที่เรียนรวมอยู่ในชั้นเรียน ซึ่งอาจลดทอนคุณภาพการจัดการชั้นเรียนในภาพรวมของนักศึกษาได้ สถานการณ์นี้ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการจัดทำหลักสูตรเสริมสร้างความรู้เฉพาะด้านเกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษสำหรับนักศึกษาวิชาครู เพื่อเตรียมความพร้อมในการรองรับนักเรียนพิการและนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในสถานศึกษา หลักสูตรดังกล่าวจะช่วยส่งเสริมให้นักศึกษาวิชาครูมีความรู้พื้นฐานในการให้ความช่วยเหลือทางการศึกษาแก่นักเรียนกลุ่มนี้ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาศักยภาพของนักเรียนและเพิ่มทักษะของครูในการส่งเสริมการเรียนรู้แบบครอบคลุมและเท่าเทียม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาและหาคุณภาพของหลักสูตรเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษสำหรับนักศึกษาวิชาครู
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของการใช้หลักสูตรเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษสำหรับนักศึกษาวิชาครูตามประเด็นต่อไปนี้
 - 2.1 ความรู้เกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษของนักศึกษาวิชาครู
 - 2.2 ความพึงพอใจของนักศึกษาวิชาครูที่มีต่อการใช้หลักสูตรเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการดำเนินการวิจัยและพัฒนา (Research and Development – R & D) โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงผสมผสานวิธี (Mixed Method Research) ซึ่งเป็นการศึกษาตามวิธีการเชิงปริมาณ (Quantitative Methods) เสริมด้วยวิธีการเชิงคุณภาพ (Qualitative Methods) มีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research - R1) การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Analysis - A) สำหรับการพัฒนาเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development - D1) การออกแบบและพัฒนา (Design and Development - D&D) นำข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 เพื่อประกอบการพัฒนารูปแบบหลักสูตรฯ ที่มีองค์ประกอบและกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตร คู่มือหลักสูตรและเครื่องมือในการวัดและประเมินผลการใช้หลักสูตร

ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research - R2) การนำไปใช้ (Implementation - I) กลุ่มเป้าหมาย คือ นักศึกษาวิชาชีพครูชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาภาษาไทย ปีการศึกษา 2567 จำนวน 45 คน ระยะเวลาในการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรรวมทั้งสิ้น 6 ชั่วโมง

ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development - D2) การหาประสิทธิผลและปรับปรุงรายละเอียด (Evaluation - E) ของหลักสูตรเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

2. กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาวิชาชีพครูชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จำนวน 45 คน โดยการใช้แบบเจาะจง (Purposive Sampling)

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ตัวแปรต้น คือ หลักสูตรเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู

3.2 ตัวแปรตาม คือ ประสิทธิภาพของการใช้หลักสูตร ได้แก่

3.2.1 ความรู้เกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษของนักศึกษาวิชาชีพครู

3.2.2 ความพึงพอใจของนักศึกษาวิชาชีพครู

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี กฎหมาย และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อหาแนวทางสำหรับการออกแบบเครื่องมือในการเก็บข้อมูลงานวิจัย และได้เครื่องมือดังต่อไปนี้

4.1 แบบประเมินคุณภาพ (ร่าง) หลักสูตรเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู และ (ร่าง) คู่มือการใช้หลักสูตร ผู้วิจัยทำการหาคุณภาพของ (ร่าง) หลักสูตร และ (ร่าง) คู่มือการใช้หลักสูตร แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน คือ 1) สนทนากลุ่มกับผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 ท่าน จากนั้นนำข้อเสนอแนะที่ได้จากการสนทนากลุ่มไปปรับปรุงเครื่องมือ 2) นำเครื่องมือฉบับปรับปรุงส่งกลับให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสม โดยใช้แบบประเมินที่มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับของ Likert (Likert Five Rating Scales) แบ่งการประเมินเป็น 6 หัวข้อ ได้แก่ 1) หลักการและเหตุผล 2) วัตถุประสงค์ของหลักสูตร 3) โครงสร้างของหลักสูตร 4) การจัดกิจกรรม 5) การวัดและประเมินผล และ 6) สื่อและแหล่งเรียนรู้ วิเคราะห์ผลการประเมินโดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558)

4.2 แบบประเมินความรู้ที่จำเป็นเกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ จำนวน 60 ข้อ สำหรับทดสอบนักศึกษาวิชาชีพครูหลังใช้หลักสูตร แบ่งเป็น 5 ตอน คือ 1) ประวัติความเป็นมาของการศึกษาพิเศษ 2) หลักการและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาพิเศษ 3) ประเภทความพิการและข้อจำกัดทางการเรียนรู้

4) เทคนิคการสอนและการให้ความช่วยเหลือ และ 5) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทางการศึกษาพิเศษ นำฉบับร่างของแบบทดสอบให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ประเมินความเหมาะสมโดยใช้แบบประเมินที่มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับของ Likert (Likert Five Rating Scales) วิเคราะห์ผลการประเมินโดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558) ผลการหาคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า หลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean = 4.70, S.D. = 0.38)

4.3 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาวิชาชีพครูที่มีต่อการใช้หลักสูตรเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ สำหรับวัดระดับความพึงพอใจ 6 ด้าน คือ 1) ด้านโครงสร้างของหลักสูตร 2) ด้านประโยชน์ของหลักสูตร 3) ด้านสื่อการเรียนรู้ของหลักสูตร 4) ด้านการวัดและประเมินผลของหลักสูตร 5) ด้านคุณภาพของผู้เรียน และ 6) ด้านคุณภาพของผู้สอน นำฉบับร่างของแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ประเมินความเหมาะสมโดยใช้แบบประเมินที่มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับของ Likert (Likert Five Rating Scales) วิเคราะห์ผลการประเมินโดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558) ผลการหาคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า หลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean = 4.75, S.D. = 0.31)

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล 4 ขั้นตอน คือ 1) เตรียมการก่อนใช้หลักสูตรโดยทำการศึกษาคู่มือ และขั้นตอนการดำเนินการอย่างละเอียด และใบความรู้สำหรับผู้เรียน 2) ตรวจสอบช่องทางการเชื่อมต่อเข้าสู่ข้อมูลของกิจกรรมตามหลักสูตร ใบความรู้ สื่อประกอบการสอน และแบบประเมินความรู้ที่จำเป็น 3) ทดลองใช้หลักสูตร และ 4) ประเมินประสิทธิผลการใช้หลักสูตร

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 วิเคราะห์ความรู้เกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษหลังการใช้หลักสูตรด้วยค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

6.2 วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักศึกษาวิชาชีพครูที่มีต่อการใช้หลักสูตรด้วยค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู จากการศึกษาเอกสารแนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับองค์ประกอบและการพัฒนาหลักสูตรของ Taba (1962); Tyler (1969); Saylor, Alexander, & Lewis (1981); Oliva (2009); วิชัย วงษ์ใหญ่, และมารุต พัฒนา (2558) และองค์ประกอบและการพัฒนาหลักสูตรเสริมของ วิจิตา ชะนะเกตุ (2557); แสง โชติบุญ (2559); รุ่งทิพา ปุณณะตุง (2560); ประภัทร์ กุดหอม (2560); Saylor, & Alexander (1974); Colangelo (2003) การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านหลักสูตร ด้านการวัดและประเมินผล และด้านการศึกษาพิเศษ รวมทั้งการสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาวิชาชีพครูเกี่ยวกับหลักสูตร คณะผู้วิจัยได้นำมาสังเคราะห์เป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาหลักสูตร พบว่า

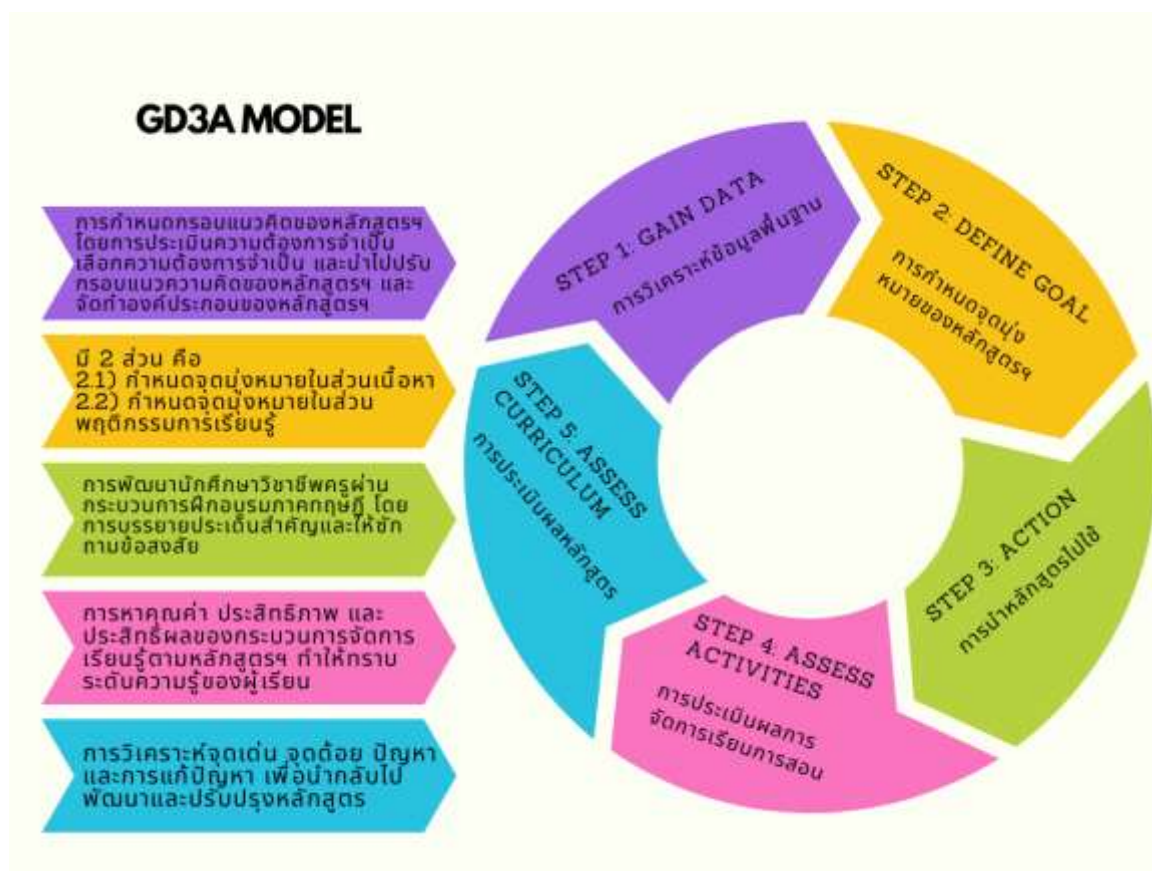

หลักสูตรเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ มี 6 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการและเหตุผล 2) วัตถุประสงค์ของหลักสูตร 3) โครงสร้างของหลักสูตร 4) การจัดกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ และ 5) สื่อและแหล่งเรียนรู้ ดังภาพ 1

ภาพ 1 องค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

ในส่วนของ ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร: GD3A Model ประกอบไปด้วย 5 ขั้นตอน ดังภาพ 2

ภาพ 2 ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร GD3A Model

ผลการหาคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า หลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean = 4.65, S.D. = 0.40) ในขณะที่คู่มือการใช้หลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean = 4.70, S.D. = 0.38)

2. ผลการศึกษาประสิทธิผลของการใช้หลักสูตรเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู

2.1 ความรู้เกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษของนักศึกษาวิชาชีพครู

ตาราง 1 แสดงคะแนนจากการประเมินความรู้เกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษของนักศึกษาวิชาชีพครู

(N=45)

รายการ	สูงสุด	ต่ำสุด	Mean	S.D.	การแปลผล
ประวัติความเป็นมาทางการศึกษาพิเศษ (5 คะแนน)	5	3	3.89	0.87	สูง
หลักการและกฎหมายที่เกี่ยวข้องทางการศึกษาพิเศษ (10 คะแนน)	10	6	4.12	0.67	สูง

ตาราง 1 แสดงคะแนนจากการประเมินความรู้เกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษของนักศึกษาวิชาชีพครู (ต่อ)

รายการ	สูงสุด	ต่ำสุด	Mean	S.D.	การแปลผล
ประเภทความพิการและข้อจำกัดทางการเรียนรู้ (20 คะแนน)	20	14	4.26	0.54	สูง
เทคนิคการสอนและการให้ความช่วยเหลือ (20 คะแนน)	20	14	4.28	0.45	สูง
หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทางการศึกษาพิเศษ (5 คะแนน)	5	3	3.78	0.87	สูง
ภาพรวม (60 คะแนน)	58	42	4.07	1.25	สูง

จากตาราง 1 พบว่า คะแนนประเมินความรู้เกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษของนักศึกษาวิชาชีพครู อยู่ในระดับสูง (Mean = 4.07, S.D. = 1.25) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านจำแนกตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย พบว่า ด้านเทคนิคการสอนและการให้ความช่วยเหลืออยู่ในระดับสูง (Mean = 4.28, S.D. = 0.45) รองลงมาคือ ด้านประเภทความพิการและข้อจำกัดทางการเรียนรู้อยู่ในระดับสูง (Mean = 4.26, S.D. = 0.54) และด้านหลักการและกฎหมายที่เกี่ยวข้องทางการศึกษาพิเศษอยู่ในระดับสูง (Mean = 4.12, S.D. = 0.67) ตามลำดับ

2.2 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาวิชาชีพครูที่มีต่อการใช้หลักสูตร

ตาราง 2 แสดงระดับความพึงพอใจของนักศึกษาวิชาชีพครู

(N=45)

กิจกรรม/ เนื้อหา		Mean	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
ด้านคุณภาพของกิจกรรมตามหลักสูตร	การเตรียมการสอน	4.78	0.51	มากที่สุด
	ความชัดเจนของจุดประสงค์ในการสอน	4.78	0.47	มากที่สุด
	ความสอดคล้องของจุดประสงค์ในการสอนกับความต้องการจำเป็นของผู้เรียน	4.80	0.46	มากที่สุด
	รวม	4.78	0.48	มากที่สุด
ด้านคุณภาพของเนื้อหา กิจกรรม	ความจำเป็นของเนื้อหา	4.82	0.44	มากที่สุด
	ความสอดคล้องของเนื้อหากับความต้องการจำเป็นของผู้เรียน	4.84	0.47	มากที่สุด
	ความเหมาะสมของเนื้อหา	4.80	0.50	มากที่สุด
	รวม	4.82	0.47	มากที่สุด

ตาราง 2 แสดงระดับความพึงพอใจของนักศึกษาวิชาชีพครู (ต่อ)

	กิจกรรม/ เนื้อหา	Mean	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
ด้านคุณภาพของสื่อการสอน	รูปแบบของสื่อการสอน	4.62	0.61	มากที่สุด
	ความเหมาะสมของสื่อการสอน	4.62	0.71	มากที่สุด
	ความน่าสนใจของสื่อการสอน	4.69	0.59	มากที่สุด
รวม		4.67	0.60	มากที่สุด
ด้านการวัดและประเมินผล	ความเหมาะสมของการวัดและประเมินผล	4.69	0.59	มากที่สุด
	ความสอดคล้องของการวัดและประเมินผลกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.76	0.48	มากที่สุด
	วิธีการวัดและประเมินผล	4.80	0.45	มากที่สุด
รวม		4.75	0.51	มากที่สุด
ด้านผู้เรียน	เพิ่มความเข้าใจในลักษณะและข้อจำกัดของนักเรียนพิการ	4.69	0.51	มากที่สุด
	เพิ่มความเข้าใจในเรื่องเทคนิคการสอนและการให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนพิการ	4.71	0.50	มากที่สุด
	เพิ่มความมั่นใจในการปฏิบัติการฝึกประสบการณ์สอนในภาพรวม	4.67	0.56	มากที่สุด
	รวม	4.69	0.52	มากที่สุด
ด้านผู้สอน	ความรู้/ความเชี่ยวชาญในเรื่องที่สอน	4.73	0.49	มากที่สุด
	ภาษา และ อวัจนภาษา	4.73	0.49	มากที่สุด
	การให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียน	4.73	0.53	มากที่สุด
รวม		4.73	0.51	มากที่สุด
ภาพรวม		4.74	0.52	มากที่สุด

จากตาราง 2 พบว่า ความพึงพอใจของนักศึกษาวิชาชีพครูที่มีต่อหลักสูตรในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean = 4.74 , S.D. = 0.52) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านคุณภาพของเนื้อหา กิจกรรม โดยรวมมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด (Mean = 4.82, S.D. = 0.47) โดยประเด็นด้านความสอดคล้องของเนื้อหา กับความต้องการจำเป็นของผู้เรียนมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด (Mean = 4.87, S.D.= 0.34) รองลงมาคือ ความจำเป็นของเนื้อหา (Mean = 4.82, S.D. = 0.44) อันดับสองคือ ด้านคุณภาพของกิจกรรมตามหลักสูตร โดยรวมมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด (Mean = 4.78, S.D.= 0.48) โดยประเด็นด้านความสอดคล้องของจุดประสงค์ในการสอน กับความต้องการจำเป็นของผู้เรียนมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด (Mean = 4.80, S.D. = 0.46) อันดับสามคือ

ด้านการวัดและประเมินผล โดยรวมมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด (Mean = 4.75, S.D. = 0.51) โดยประเด็นด้านวิธีการวัดและประเมินผลมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด (Mean = 4.85, S.D. = 0.45) อันดับสี่คือ **ด้านผู้สอน** โดยรวมมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด (Mean = 4.73, S.D. = 0.51) โดยทั้งสามประเด็นได้แก่ ด้านความรู้/ความเชี่ยวชาญในเรื่องที่สอน ด้านภาษาและอวัจนภาษา และด้านการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียนมีระดับความพึงพอใจมากที่สุดเท่ากัน (Mean = 4.73, S.D. = 0.49/0.49/0.53 ตามลำดับ) อันดับห้าคือ **ด้านผู้เรียน** โดยรวมมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด (Mean = 4.69, S.D. = 0.52) โดยประเด็นด้านการเพิ่มความเข้าใจในเรื่องเทคนิคการสอนและการให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนมีการมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด (Mean = 4.71, S.D. = 0.50) อันดับหกคือ **ด้านคุณภาพของสื่อการสอน** โดยรวมมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด (Mean = 4.67, S.D. = 0.60) โดยประเด็นด้านความน่าสนใจของสื่อการสอนมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด (Mean = 4.69, S.D. = 0.59)

ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาวิชาชีพครูที่มีต่อหลักสูตรยังพบข้อเสนอแนะจำนวนหนึ่งที่กล่าวถึงความต้องการระยะเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรที่มากขึ้น เช่น “ชอบเนื้อหาในการเรียนที่ทำให้ได้เข้าใจเด็กพิเศษมากขึ้น เวลาออกฝึกสอนน่าจะได้ใช้ความรู้จากการอบรมไปช่วยเด็กเหล่านี้ได้ ถ้าได้เรียนรู้นานกว่านี้คงดี” และ “ได้เรียนรู้สิ่งที่เห็นว่าเป็นประโยชน์จริง ๆ คราวนี้ไปฝึกสอนแล้วเจอเด็กพิเศษก็เห็นแนวทางคร่าว ๆ ที่จะช่วยได้และอยากให้สอนเป็นวิชาจริง ๆ ไปเลยจะได้รู้มากขึ้น” และ “เวลาในการสอน 6 ชั่วโมงตอนแรกคิดว่ายาวมาก พอเรียนจริง ๆ เห็นเลยว่าไม่พอ อาจารย์ผู้สอนก็ต้องพยายามบีบเนื้อหาเป็นแบบย่อเพื่อให้ลงตัวกับเวลา อยากให้มีเวลามากขึ้นอีกน่าจะดีรายละเอียดเชิงลึกมากขึ้น”

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังต่อไปนี้

1. หลักสูตรเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู ซึ่งเป็นนวัตกรรมที่ได้จากการสังเคราะห์เอกสาร การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และการสำรวจความคิดเห็นของนักศึกษาวิชาชีพครูใช้ชื่อรูปแบบหลักสูตรว่า **GD3A Model** มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) การวัดและประเมินผล และ 4) ขั้นตอนการจัดการพัฒนาหลักสูตร มี 5 ขั้นตอน ได้แก่ 4.1) การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน 4.2) การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร 4.3) การนำหลักสูตรไปใช้ 4.4) การประเมินผลการจัดการเรียนการสอน และ 4.5) การประเมินผลหลักสูตร ผลการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตร พบว่า ด้านภาพรวมของหลักสูตรอยู่ในระดับดีมาก (Mean = 4.65, S.D. = 0.40) และด้านภาพรวมของหน่วยการเรียนรู้อยู่ในระดับดีมาก (Mean = 4.54, S.D. = 0.51) คู่มือการใช้หลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean = 4.70, S.D. = 0.38)

2. ผลศึกษาประสิทธิผลของการใช้หลักสูตรเสริมสร้างความรู้และความสามารถในการจัดการชั้นเรียนสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูเพื่อให้ความช่วยเหลือทางการศึกษาตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลสำหรับนักเรียนที่มีภาวะเสี่ยงบกพร่องทางการเรียนรู้ในโรงเรียนเรียนรวม

2.1 ความรู้เกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษของนักศึกษาวิชาชีพครูหลังการใช้หลักสูตร อยู่ในระดับสูง (Mean = 4.07, S.D. = 1.25)

2.2 ความพึงพอใจของนักศึกษาวิชาชีพครูที่มีต่อการใช้หลักสูตรภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean = 4.74, S.D. = 0.52) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน (Mean อยู่ระหว่าง 4.69 - 4.82, S.D. อยู่ระหว่าง 0.47 - 0.60) และพบข้อเสนอแนะจำนวนหนึ่งที่กล่าวถึงความต้องการระยะเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรที่มากขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู รูปแบบหลักสูตรชื่อว่า GD3A Model ตอบสนองความต้องการในด้านความรู้และความสามารถของนักศึกษาวิชาชีพครูได้ เนื่องจากองค์ประกอบและขั้นตอนของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรได้รับการกำหนดและออกแบบอย่างมีคุณภาพ โดยกระบวนการวิจัยและพัฒนา (R & D) ซึ่งผลการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิพบว่า มีความเหมาะสมในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก (Mean = 4.65, S.D. = 0.40) ทั้งนี้เนื่องจากคณะผู้วิจัยได้ดำเนินการในการพัฒนาหลักสูตรอย่างเป็นระบบ โดยในแต่ละขั้นตอนมีผู้ทรงคุณวุฒิที่แต่ละคนมีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านครอบคลุมประเด็นที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยร่วมให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงคุณภาพโดยตลอด สอดคล้องกับรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของผู้เชี่ยวชาญที่เป็นที่รู้จักทั้งในและต่างประเทศที่กล่าวในแนวทางเดียวกันว่า องค์ประกอบของหลักสูตรมี 4 ประการ ได้แก่ 1) จุดประสงค์ หรือจุดหมายของหลักสูตร 2) รูปแบบของหลักสูตร ที่สอดคล้องกับจุดหมาย 3) เนื้อหาและประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้บนพื้นฐานสารสนเทศ และ 4) การประเมินหรือการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตร (Taba, 1962; Tyler, 1969; มารุต พัฒนา, 2567) ซึ่งคณะผู้วิจัยได้นำแนวคิดดังกล่าวมาสรุปเป็นขั้นตอนของการพัฒนาหลักสูตรสำหรับการวิจัยครั้งนี้ นอกจากนี้แล้วคณะผู้วิจัยยังได้ทำการศึกษาความต้องการจำเป็น โดยการสัมภาษณ์คณาจารย์และสำรวจความคิดเห็นของนักศึกษา พบว่า ทุกกลุ่มเห็นความสำคัญและความจำเป็นในการพัฒนาความรู้เกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษแก่นักศึกษาวิชาชีพครูเพื่อเป็นการเพิ่มสมรรถนะแก่บุคลากรทางการศึกษาที่ต้องให้ความช่วยเหลือผู้เรียนที่มีความแตกต่างกันให้ประสบความสำเร็จทางการศึกษาได้ตามศักยภาพของแต่ละคนโดยไม่มีทางเลือกปฏิบัติ สอดคล้องตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2553) ที่กล่าวโดยสรุปได้ว่า ประชาชนไทยทุกคนมีสิทธิได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐต้องจัดให้โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย โดยเด็กพิการต้องได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ ทั้งนี้เพื่อให้เด็กและเยาวชนไทยทั้งที่พิการและไม่พิการมีสิทธิและโอกาสได้รับประโยชน์ทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน เป็นไปตามหลักปรัชญาของการอยู่ร่วมกัน (Inclusion)

2. ผลการศึกษาประสิทธิผลของการใช้หลักสูตรเสริมสร้างความรู้และความสามารถในการจัดการชั้นเรียนสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูเพื่อให้ความช่วยเหลือทางการศึกษาตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลสำหรับนักเรียนที่มีภาวะเสี่ยงบกพร่องทางการเรียนรู้ในโรงเรียนเรียนรวม พบว่า

2.1 ความรู้เกี่ยวกับเด็กพิเศษของนักศึกษาวิชาชีพครูพบว่า นักศึกษาวิชาชีพครูมีความรู้ในระดับสูง (Mean = 4.07, S.D. = 1.25) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านประเภทความพิการและข้อจำกัดทางการเรียนรู้ในระดับสูง (Mean = 4.26, S.D. = 0.54) และด้านเทคนิคการสอนและการให้ความช่วยเหลือในระดับสูง (Mean = 4.28, S.D. = 0.45) อาจเนื่องมาจากกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรเป็นไปตามความต้องการจำเป็นของนักศึกษาวิชาชีพครูและดำเนินการโดยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางที่มีส่วนร่วมในการออกแบบหลักสูตรตั้งแต่ต้น สอดคล้องกับ ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2564) ที่ได้เสนอไว้โดยสรุปว่า หลักสูตรเป็นการวิเคราะห์ประเด็นสำคัญที่ควรพัฒนา ผู้เรียนให้มีทักษะสำคัญที่ตอบสนองต่อลักษณะของสังคม การเมือง และเศรษฐกิจที่มีการเปลี่ยนแปลงในอนาคต ดังนั้นหลักสูตรจึงเป็นการวางแผนพัฒนาคนโดยอาจมองยาวไปถึง 10 – 20 ปี เช่นเดียวกับสิทธิพล อาจอินทร์ (2563) ที่กล่าวว่า หลักสูตรเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้มีความสัมพันธ์กัน ดังนั้นในการจัดการเรียนรู้ครูผู้สอนจะต้องยึดตามหลักสูตรที่กำหนด เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามจุดหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้ และมารุต พัฒนาผล (2567) ที่ได้กล่าวถึงความสำคัญของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตรมีความสำคัญต่อผู้สอนในฐานะที่เป็นเครื่องมือที่ทำให้ผู้สอนทราบเกี่ยวกับจุดหมาย เนื้อหาสาระแนวทางการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งการวัดและประเมินผล ที่จะสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ นอกจากนี้หลักสูตรยังช่วยให้ผู้สอนตัดสินใจดำเนินการต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน จึงอาจสรุปได้ว่า เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุตามจุดหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้นั้น แต่ละหลักสูตรควรมีการวางแผนที่ดี การคัดเลือกผู้สอนในกิจกรรมตามหลักสูตรต้องมีความเชี่ยวชาญในศาสตร์นั้นโดยตรงจึงจะสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ตามหลักสูตร และ/หรือให้คำแนะนำรวมทั้งแนวทางในการแก้ปัญหาจากข้อซักถามของผู้ใช้หลักสูตรได้ การพัฒนาคนในอนาคตจากหลักสูตรนั้น จึงจะประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย

2.2 ความพึงพอใจของนักศึกษาวิชาชีพครูที่มีต่อการใช้หลักสูตร พบว่า นักศึกษาวิชาชีพครูมีความพึงพอใจต่อการใช้หลักสูตรภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean = 4.74, S.D. = 0.52) เมื่อพิจารณาด้านคุณลักษณะของผู้เรียน พบว่า นักศึกษาวิชาชีพครูมีความพึงพอใจด้านความเข้าใจในลักษณะและข้อจำกัดของนักเรียนพิการอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean = 4.69, S.D. = 0.51) ด้านความเข้าใจในเรื่องเทคนิคการสอนและการให้ความช่วยเหลือนักเรียนพิการอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean = 4.71, S.D. = 0.50) และด้านความมั่นใจในการปฏิบัติการฝึกประสบการณ์สอนในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean = 4.67, S.D. = 0.56) เนื่องจากนักศึกษาวิชาชีพครูได้รับองค์ความรู้ใหม่จากผู้ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะโดยตรง ซึ่งทำการสรุปเนื้อหาอย่างเหมาะสมตามความต้องการจำเป็นและสอดคล้องกับระยะเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรส่งผลให้นักศึกษาวิชาชีพครูรับรู้ถึงสมรรถนะที่เพิ่มขึ้นด้านนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการประกอบวิชาชีพของแต่ละคนในอนาคตได้ ดังที่คุรุสภาได้กำหนดข้อบังคับว่า ด้วยมาตรฐานวิชาชีพไว้ในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 130 ตอนพิเศษ 150 ง ลงวันที่ 12 พฤศจิกายน 2556 ในส่วนของผู้ประกอบการวิชาชีพครู โดยสรุปว่า ข้อ 1. ผู้ประกอบวิชาชีพครูต้องมีความรู้และสมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพตามมาตรฐานความรู้ ต้องรอบรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอนและกลยุทธ์การสอน มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียนที่ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนและมีจิตวิญญาณความเป็นครู และข้อ 3. ครูต้องรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้และสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ ตลอดจนบูรณาการการเรียนรู้แบบเรียนรวม การจัดการชั้นเรียน

ครูต้องสามารถจัดทำแผนการเรียนรู้และนำไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลจริง สามารถสร้างบรรยากาศการจัดการชั้นเรียนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ (คณะกรรมการคุรุสภา, 2556) ในขณะที่ข้อมูลจากความเห็นของนักศึกษาวิชาชีพครูที่มีต่อการใช้หลักสูตร พบว่า ส่วนหนึ่งมีความต้องการให้ขยายระยะเวลาในการจัดการเรียนรู้เรื่องเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษเพิ่มขึ้น เพราะเห็นว่าองค์ความรู้ที่ได้รับในระยะเวลาอันจำกัดจากกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรครั้งนี้สามารถสร้างการรับรู้ถึงความเปลี่ยนแปลงทางสมรรถนะด้านวิชาชีพในเชิงบวกได้ หากมีเวลาในการได้ศึกษาเพิ่มเติมด้วยระยะเวลาที่มากขึ้นย่อมได้รายละเอียดในเชิงลึกที่อาจช่วยทำให้เกิดความรู้และความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวมากขึ้น เป็นประโยชน์ต่อนักศึกษาวิชาชีพครูและนักเรียนพิการในระบบโรงเรียนเรียนรวมโดยตรง สถาบันอุดมศึกษาที่จัดการศึกษาแก่นักศึกษาวิชาชีพครูจึงควรพิจารณาให้มีหลักสูตรมาตรฐานเกี่ยวกับการศึกษาพิเศษสำหรับนักศึกษาทุกคนเพื่อตอบสนองต่อเจตนารมณ์ในการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมแก่ผู้เรียนทั้งที่พิการและไม่พิการอย่างเสมอภาค โดยเฉพาะผู้เรียนพิการซึ่งข้อจำกัดทางการเรียนรู้เนื่องมาจากความพิการส่งผลให้โอกาสทางการศึกษามีน้อยกว่าผู้เรียนทั่วไปอยู่แล้วนั้นต้องอาศัยครูที่มีความรู้และความสามารถมากพอในการให้ความช่วยเหลือเพื่อเพิ่มโอกาสในการประสบความสำเร็จทางการศึกษาได้ สอดคล้องกับสุทัศน์ นาคจัน, ปัญญา ทองนิล, วิจิต สุตตา, สรिता บัวเขียว, พวงเพ็ญ สว่างใจ, และจุฬารณ ศรีรังสรรค์ (2561) ที่กล่าวโดยสรุปว่า หลักสูตรครูต้องมีสัดส่วนรายวิชาที่สำคัญต่อความรู้ในเนื้อหาเฉพาะสาขาวิชาครูอย่างเหมาะสม รวมทั้งการจัดประสบการณ์แก่นักศึกษาในระดับหลักสูตรและรายวิชาอย่างมีคุณภาพต่อเนื่อง และสม่ำเสมอเชิงประจักษ์ หลักสูตรควรให้ความสำคัญกับเรื่องของจิตวิทยาเด็กพิเศษ จิตวิทยาการเรียนการสอน เป็นต้น และกำหนดสัดส่วนหน่วยกิตในโครงสร้างหลักสูตรให้มีความสมดุลและครบถ้วนสมบูรณ์ ซึ่งยังคงเป็นความรับผิดชอบของสถาบันอุดมศึกษาที่ผลิตครูโดยตรง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. หน่วยงาน และ/หรือ สถานศึกษาที่ผลิตครูวิชาชีพและยังขาดองค์ความรู้เรื่องผู้เรียนพิการ ผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ หรือการศึกษาพิเศษ ควรนำผลการวิจัยเพื่อประกอบการพิจารณาสร้างหลักสูตรเสริมหรือหลักสูตรมาตรฐานต่อไป และให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านในการตรวจสอบประสิทธิภาพของหลักสูตร เช่น ด้านหลักสูตรและการสอน ด้านการวัดและประเมินผล และด้านการศึกษาพิเศษ และตรวจสอบประสิทธิผลของหลักสูตรด้วย

2. ควรขยายผลการวิจัยไปยังโรงเรียนเรียนรวมอื่น เพื่อส่งเสริมการทำงานร่วมกันในการให้ความช่วยเหลือทางการศึกษาพิเศษของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพและครูพี่เลี้ยง ซึ่งนอกจากจะเป็นการเพิ่มโอกาสในการประสบความสำเร็จทางการศึกษาแก่นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษโดยตรงแล้ว ยังช่วยลดปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาในวงกว้างได้อีกทางหนึ่ง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาและพัฒนาหลักสูตรที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติที่สอดคล้องกันในเรื่องการศึกษาพิเศษ

2. ศึกษาความพร้อมของสถาบันอุดมศึกษาที่ผลิตนักศึกษาวิชาชีพครูในเรื่องการจัดให้มีหลักสูตรเกี่ยวกับการศึกษาพิเศษ

3. ศึกษาความต้องการจำเป็นของครู และ/หรือ พี่เลี้ยงคนพิการในโรงเรียนเรียนรวมเกี่ยวกับองค์ความรู้และระบบสนับสนุนทางการศึกษาพิเศษ

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). แผนการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2560 – 2564).

กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

_____. (2562). ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาการศึกษา (หลักสูตร 4 ปี) พ.ศ. 2562 (6 มีนาคม). กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

คณะกรรมการคุรุสภา. (2556, 12 พฤศจิกายน). ประกาศคณะกรรมการคุรุสภา เรื่อง สาระความรู้ สมรรถนะ และประสบการณ์วิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษาและศึกษานิเทศก์. ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 130 ตอนพิเศษ 150 ง. หน้า 43 - 54.

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2564). การพัฒนาหลักสูตร: จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ (พิมพ์ครั้งที่ 8). นนทบุรี: เอ็มดี ออลกราฟฟิค.

ประภัทร์ กุดหอม. (2560). การพัฒนาหลักสูตรเสริมตามแนวคิดเมตาคognition และ การเรียนรู้ โดยใช้บริบทเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะและกระบวนการ ทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. [วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุชฎบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

มารุต พัฒนา. (2567). การวิจัยและพัฒนาเพื่อการพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพฯ: ศูนย์นวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้.

มาเรียม นิลพันธุ์. (2558). วิธีวิจัยทางการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 9). นครปฐม: ศูนย์วิจัยและพัฒนาทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560. (6 เมษายน 2560). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก, หน้า 1 - 90.

รุ่งทิวา ปุณะตุง. (2560). การพัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการรู้สารสนเทศ ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสานและการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย. [วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุชฎบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

วิชัย วงษ์ใหญ่, และมารุต พัฒนา. (2558). จากหลักสูตรแกนกลางสู่หลักสูตรสถานศึกษา: กระบวนทัศน์ใหม่ของการพัฒนา (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จรัสนิทวงศ์.

วิจิตา ชะนะเกตุ. (2557). การพัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อเสริมสร้างการคิดอย่างมีวิจารณญาณ.

[วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สิทธิพล อาจอินทร์. (2563). การพัฒนาหลักสูตร (พิมพ์ครั้งที่ 5). ขอนแก่น: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สุทัศน์ นาคจัน, ปัญญา ทองนิล, วิจิต สุตตา, สรिता บัวเขียว, พวงเพ็ญ สว่างใจ, และจุฬารักษ์ ศรีรังสรรค์.

(2561). รูปแบบการผลิตครูที่มีคุณภาพในศตวรรษที่ 21. สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา:

กระทรวงศึกษาธิการ.

แสง โชติบุญ. (2559). *การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างความฉลาดทางสุขภาวะตามแนวคิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและการเรียนรู้โดยการกำกับตนเอง สำหรับนักเรียน ระดับประถมศึกษา*.

[วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2553). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553*. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.

Bronfenbrenner, U. (1979). *The Ecology of Human Development: Experiments by Nature and Design*. Cambridge, MA: Harvard University Press.

_____. (1989). Ecological System Theory. *Analysis of Child Development*, 6, 187 - 249.

Colangelo, N., & Davis, G. A. (Eds.). (2003). *Handbook of Gifted Education* (3rd ed.). Boston: Allyn and Bacon.

Florian, L., & Black-Hawkins, K. (2011). Exploring Inclusive Pedagogy. *British Educational Research Journal*, 37(5), 813 – 828. <https://doi.org/10.1080/01411926.2010.501096>.

Oliva, P.F. (2009). *Developing The Curriculum* (7th ed.). Boston, MA: Allyn & Bacon.

Saylor Alexander, W., & Lewis, A., J. (1981). *Curriculum Planning for Better Teaching and Learning*. In. New York: Holt Rinehart & Winston.

Saylor, J., G., & Alexander, W. M. (1974). *Planning Curriculum for Schools*. New York: Holt, Rinehart and Winston.

Taba, Hilda. (1962). *Curriculum Development: Theory and Practice*. New York: Harcourt, Brace and World.

Tyler, R. W. (1969). *Basic Principles of Curriculum and Instruction*. Chicago: The University of Chicago press.

UNESCO. (2020). *Inclusive Education: Achieving Education for All by Including Those Who are Excluded*. United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. <https://uneS.D.oc.unesco.org/ark:/48223/pf0000374332>.

